KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 5.11.2008
KOM(2008) 652 v konečném znění/2

CORRIGENDUM
Annule et remplace le document COM(2008)652 final du 17.10.2008
Titre incomplet: concerne toutes langues.

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Směřování ke klastrům světové úrovně v Evropské unii:

provádění široce založené inovační strategie

{SEK(2008) 2637}

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Směřování ke klastrům světové úrovně v Evropské unii:

provádění široce založené inovační strategie

ÚVOD

Udržitelný růst a vytváření pracovních míst v EU stále více závisí na excelenci a inovacích, které jsou hlavními hybnými silami evropské konkurenceschopnosti. Jako uznání této skutečnosti přijala EU v roce 2006 široce založenou inovační strategii[1] a zařadila posilování klastrů v Evropě mezi devět strategických priorit pro úspěšnou podporu inovací[2].

V návaznosti na zkušenosti v oblasti klastrových politik získané na úrovni regionů, členských států i EU bylo významným krokem k další podpoře rozvoje klastrů přijetí Evropského memoranda o klastrech[3] v lednu 2008. Hlavy států a předsedové vlád EU nedávno zdůraznili, že je potřeba lépe koordinovat rámcové podmínky pro inovace, „*mimo jiné prostřednictvím lepších vazeb mezi vědou a průmyslem a prostřednictvím inovativních uskupení světové úrovně a rozvoje regionálních uskupení a sítí*“[4].

Klastr může být obecně definován jako skupina podniků, souvisejících hospodářských subjektů a institucí, které se nacházejí ve vzájemné blízkosti a působí v dostatečně velkém měřítku pro rozvoj specializované odbornosti, služeb, zdrojů, dodavatelů a dovedností[5]. Klastrové politiky jsou vytvářeny a prováděny na místní, regionální a celostátní úrovni v závislosti na jejich oblasti působnosti a ambicích. Úkolem Společenství je toto úsilí podporovat a přispívat k němu, a to zejména zlepšováním rámcových podmínek a podporou výzkumné a vzdělávací excelence a podnikání, lepších vazeb mezi vědou a průmyslem (zejména malými a středními podniky), vzájemného učení v oblasti tvorby politik a klastrové spolupráce v celé EU. V tomto ohledu má zásadní význam další dotváření vnitřního trhu a rozvoj konkurenceschopného Evropského výzkumného prostoru.

Toto sdělení vytyčuje koncepční rámec pro lepší doplňkovost a součinnost mezi jednotlivými úrovněmi politik s cílem podpořit rozvoj více klastrů světové úrovně v EU.

---

1 Viz sdělení Komise „*Uvádění znalostí do praxe*: *široce založená inovační strategie pro EU*“, KOM (2006) 502 v konečném znění, k dispozici na adrese: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0502en01.pdf.

2 Závěry ze zasedání Rady dne 4. prosince 2006 (ve složení pro konkurenceschopnost): http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf.

3 Viz http://www.proinno-europe.eu/NWEV/uploaded_documents/European_Cluster_Memorandum.pdf.

4 Závěry předsednictví Evropské rady v Bruselu (13.–14. března 2008): http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/99410.pdf.

5 Viz doprovodný pracovní dokument útvarů Komise o „konceptu klastrů a klastrových politik a jejich významu pro konkurenceschopnost a inovace: hlavní statistické výsledky a získané zkušenosti“, SEK(2008) 2637.

1. PODPORA KLASTRŮ V EU – VÝSLEDKY POLITIKY

Klastry vznikají převážně v návaznosti na potřeby trhu. Nejúspěšnější klastry jsou vytvářeny spontánně na základě přirozených konkurenčních výhod, tržních sil nebo zcela náhodně. Avšak díky specializovaným klastrovým politikám v členských státech zejména od konce 90. let 20. století stále přibývá případů, kdy prozíravé veřejné politiky, podnikatelské iniciativy nebo prvotřídní univerzity a výzkumné ústavy zásadním způsobem přispívají k vytváření silných klastrů svým působením jako katalyzátory a tím, že pomáhají využívat ekonomického a vědeckého potenciálu určitých regionů.

Přestože je celkový vývoj klastrové politiky v EU dosud v začátcích, získává stále větší dynamiku. Přístupy klastrové politiky jsou v EU různé. Nelze uplatnit univerzální model. K podpoře klastrů jsou na různých místech uplatňovány různé nástroje a mechanismy, které jsou však rostoucí měrou používány také k podnícení strukturálních změn, k revitalizaci určitých průmyslových odvětví, například námořního odvětví[6], a k zajištění rámce pro další politiky, například v oblasti výzkumu, inovací a pro regionální politiku. Klastry jsou proto v současné době významnou součástí hospodářské reality Evropy. Například organizace European Cluster Observatory[7] identifikovala přibližně 2 000 statisticky významných klastrů definovaných jako regionální seskupení vzájemně provázaných podniků a služeb a uvedla, že společnosti působící v těchto klastrech, tj. úzce provázaná odvětví, zaměstnávají přibližně 38 % evropské pracovní síly.

Společenství sice plně uznává, že se klastry řídí potřebami trhu, nicméně se aktivně zasazuje o podporu jejich vzniku a excelence. Od začátku 80. let dvacátého století využívají orgány veřejné moci, které jsou odpovědné za hospodářský rozvoj, nástrojů politiky soudržnosti k vytváření inovačních strategií zahrnujících i podporu klastrů. Podpora klastrů je nyní rovněž začleněna do evropské reformní agendy pro růst a zaměstnanost[8] a přibližně 86 miliard EUR, což představuje 25 % celkové částky Fondu soudržnosti, bylo ve stávajícím programovém období (2007–2013) přiděleno na výzkum a inovace[9].

Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost přijaté Radou dne 6. října 2006[10] na období 2007–2013 výslovně vybízejí členské státy a regiony k podpoře silných klastrů v rámci jejich strategií hospodářských reforem. Případná užitečnost veřejné podpory je rovněž uznána v revidovaném rámci EU pro státní podporu, který umožňuje určitá cílená podpůrná opatření pro rozvoj klastrů[11].

---

6 Viz pracovní dokument útvarů Komise o námořních klastrech na adrese: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/Maritime_clusters_SEC_2007_1406.pdf.

7 Viz http://www.clusterobservatory.eu nebo doprovodný pracovní dokument útvarů Komise.

8 Viz Integrované hlavní směry pro růst a zaměstnanost na adrese: http://ec.europa.eu/growthandjobs/guidelines/index_en.htm.

9 Viz pracovní dokument útvarů Komise „Regiony uskutečňují inovace prostřednictvím politiky soudržnosti“, SEK(2007) 1547, 14.11.2007.

10 Viz http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_en.htm.

11 Viz oddíl 5.8 („Podpora pro inovační seskupení“) rámce Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (Úř. věst. C 323, 30.12.2006, s. 1), který stanoví zvláštní pravidla pro investiční a provozní podporu na povzbuzení inovačních seskupení. Použití těchto pravidel však není výlučné, a pro klastry mohou tedy přicházet v úvahu i jiné druhy podpory. Další informace o reformě státní podpory jsou k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/reform.cfm.

Prostřednictvím iniciativy Regiony pro hospodářskou změnu[12] pomáhá Komise nadnárodním sítím regionů zlepšovat jejich regionální inovační systémy, v čemž mohou klastrové politiky hrát důležitou úlohu. Iniciativa Regiony znalostí[13], která je prováděna prostřednictvím sedmého rámcového programu jako součást politiky Evropského výzkumného prostoru[14], usiluje o posílení výzkumného potenciálu evropských regionů pomocí strategií zaměřených na výzkum tím, že bude podporován rozvoj klastrů orientovaných na výzkum, které sdružují univerzity, výzkumná střediska, podniky a regionální orgány, a jejich vzájemná spolupráce. Kromě toho je cílem pilíře programu Kapacity v rámci sedmého rámcového programu věnovaného výzkumným infrastrukturám optimalizovat využití a rozvoj stávajících i nových špičkových výzkumných infrastruktur celoevropského významu[15]. Členské státy mohou tedy počítat s velkou podporou výzkumu a inovací, včetně rozvoje klastrů, z různých nástrojů EU.

Celkově bylo v oblasti podpory užší spolupráce mezi programy klastrů z různých členských států a regionů dosaženo významného pokroku, jak dokládají memoranda o porozumění a společné pilotní projekty podporující činnost v souvislosti s klastry. Evropské sdružení klastrů[16] hrálo velmi významnou úlohu při zprostředkovávání kontaktů mezi četnými ministerstvy a orgány státní správy odpovědnými za vytváření a provádění klastrových politik. Mezi různými orgány státní správy probíhá nyní užší spolupráce. Tímto způsobem byly podniknuty první kroky k praktické spolupráci v oblasti klastrové politiky v EU.

Na nižší úrovni a doplňkově poskytuje EU také konkrétní podporu pro nadnárodní spolupráci na provozní úrovni. Iniciativa Europe INNOVA[17] v rámci programu pro konkurenceschopnost a inovace se primárně zaměřuje na společný rozvoj nových nebo lepších nástrojů, které mohou klastrové organizace využívat na podporu inovačních malých a středních podniků, což pomáhá zlepšovat podpůrné služby pro klastry v Evropě. Tato iniciativa přispěla k posílení obchodních vazeb mezi klastry v EU prostřednictvím programů návštěv klastrů a akcí zaměřených na navazování kontaktů a prostřednictvím přípravy dohod o partnerství za účelem vytvoření otevřených odvětvových obchodních platforem pro klastry[18].

S ohledem na klíčovou úlohu malých a středních podniků pro budoucí vývoj EU zdůraznila Evropská rada rovněž význam usnadňování integrace inovačních malých a středních podniků do klastrů, zejména k podpoře jejich strategií pro internacionalizaci v souladu s nedávno zahájenou iniciativou na podporu malých a středních podniků („Small Business Act“)[19].

---

12 Další informace o této iniciativě naleznete na adrese: http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm.

13 Další informace o této iniciativě naleznete na adrese: http://cordis.europa.eu/fp7/capacities/regions-knowledge_en.html.

14 Zelená kniha Komise „Evropský výzkumný prostor: nové perspektivy“, KOM(2007) 161, 4.4.2007 výslovně uvádí, že Evropský výzkumný prostor „by se … měl progresivně utvářet podél linií vlivné sítě výzkumných a inovačních klastrů“.

15 Další informace o evropských aktivitách v oblasti výzkumných infrastruktur naleznete na adrese: http://cordis.europa.eu/fp7/capacities/research-infrastructures_en.html.

16 Další informace o Evropském sdružení klastrů a o členství v něm naleznete na adrese: http://www.proinno-europe.eu/index.cfm?fuseaction=page.display&topicID=223&parentID=0.

17 Další informace o iniciativě Europe INNOVA naleznete na adrese: http://www.europe-innova.org.

18 Další informace jsou uvedeny ve zprávě „Europe INNOVA Innovation and Clusters: The experience of 11 Networks”, která je k dispozici na adrese: www.europe-innova.org/index.jsp?type=page&cid=10337&lg=en.

19 Viz sdělení Komise „Zelenou malým a středním podnikům.“ „Small Business Act“ pro Evropu, KOM(2008) 394, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/sba_en.htm

2. ÚKOLY K ŘEŠENÍ – POTŘEBA NOVÝCH KONCEPČNÍCH OPATŘENÍ

V Evropě není nedostatek klastrů, avšak kvůli trvalé roztříštěnosti trhu, slabým vazbám mezi průmyslem a výzkumem a nedostatečné spolupráci v rámci EU nemohou klastry v EU vždy dosáhnout potřebného kritického množství a inovačních kapacit, aby se vyrovnaly s globální konkurencí a získaly světovou úroveň.

S růstem mezinárodní konkurence se zvyšuje také tlak na dosažení excelence. Silné klastry nabízejí užitečnou kombinaci podnikatelské dynamiky, intenzivních vazeb na prvotřídní znalostní instituce a větší součinnosti mezi účastníky inovačního procesu. Přispívají k budování znalostní ekonomiky a tím zároveň k naplňování cílů lisabonského partnerství pro růst a zaměstnanost. Úsilí o dosažení excelence by proto mělo být přední prioritou.

V rámci vývoje ekonomiky postupně vznikají nové klastry, zatímco jiné ztrácejí svou konkurenční výhodu. Jedná se o zdravý proces řízený potřebami trhu a klastry, které nefungují, by neměly být uměle udržovány při životě. Takové klastry by neměly být subvencovány, neboť by tím docházelo k narušování hospodářské soutěže, a možná by to dokonce mohlo bránit vzniku nových konkurenceschopných klastrů. Nové klastrové iniciativy by měly být pečlivě připravovány a jejich existence by měla být velmi jasně odůvodněna přesně stanovenými obchodními zájmy, regionálními výhodami, konkrétními schopnostmi, znalostními středisky mezinárodní excelence a předpokládaným vývojem trhu. Pokud tyto podmínky nejsou splněny, nebude daná klastrová iniciativa pravděpodobně úspěšná. Důležitým úkolem pak bude zabránit šíření klastrových iniciativ, které mají nevelkou šanci na dlouhodobý úspěch.

Tvůrci politik na všech úrovních by se měli zaměřit na zajištění nejlepších rámcových podmínek příznivých pro inovace, excelenci a spolupráci v celé EU. K podpoře tohoto přístupu je zapotřebí společné úsilí, aby bylo dosaženo lepší součinnosti a doplňkovosti mezi jednotlivými politikami, programy a iniciativami.

3. SMĚŘOVÁNÍ K VÍCE KLASTRŮM SVĚTOVÉ ÚROVNĚ V EU

Klíčem k dalšímu posilování konkurenceschopnosti v Evropě je usilování o dosažení excelence na všech úrovních a optimální využívání potenciálu klastrů.

Základní úlohou Komise při podpoře excelence klastrů je doplňovat regionální a národní klastrové politiky tím, že bude dále odstraňovat překážky obchodu a mobility v EU. Dobře fungující vnitřní trh nabízí nejlepší podmínky pro více nadnárodní spolupráce a mobility investic, výzkumných pracovníků a vysoce kvalifikovaných osob, což je nezbytným předpokladem pro rozvoj silných klastrů v EU. Například evropské partnerství pro výzkumné pracovníky, které nedávno představila Komise, by mělo pomáhat odstraňovat zbývající překážky bránící mobilitě výzkumných pracovníků v celé EU[20].

---

[20] Viz sdělení Komise „Lepší kariéra a větší mobilita: evropské partnerství pro výzkumné pracovníky“, KOM(2008) 317 v konečném znění, k dispozici na adrese: htpp://ec.europa.eu/research/era/specific-era-initiatives_en.html.

Komise již oznámila[21], že se ještě intenzivněji bude zasazovat o to, aby jednotlivé finanční nástroje Společenství fungovaly strategičtěji a soudržněji, což členským státům umožní přizpůsobit využívání příslušných nástrojů jejich vlastním strategickým cílům a podmínkám. Aby měly příslušné nástroje Společenství maximální dopad, musí být prováděny v součinnosti s aktivitami na podporu klastrů na regionální a celostátní úrovni, jak navrhl Výbor regionů[22].

3.1. Zlepšování klastrových politik

Členské státy se vyzývají, aby pokračovaly v začleňování klastrových politik do svých národních programů reforem v rámci partnerství pro růst a zaměstnanost a aby každoročně podávaly zprávy o svých výsledcích. Tvůrcům politik to pomůže dále vytvářet úspěšné klastrové politiky na celostátní a regionální úrovni a podporovat sdílení znalostí a osvědčených postupů po celé EU. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že nová generace programů soudržnosti je pečlivě sladěna s národními programy reforem a výrazně přispívá k jejich provádění.

Kromě toho poskytuje organizace European Cluster Observatory tvůrcům politik neutrální a srovnatelné informace o klastrových politikách a relativních silných stránkách klastrů v EU. Tato služba členským státům pro mapování klastrů, která podporuje vytváření politik na základě reálné situace a vzájemné učení, bude více propracována a zdokonalena[23].

Úsilí o dosažení excelence rovněž vyžaduje, aby celostátní a regionální podpůrné programy lépe zohledňovaly nadnárodní rozměr klastrů v EU i jinde. S cílem podpořit lepší koordinaci v přípravné fázi mezi členskými státy na regionální i celostátní úrovni při plánování nových klastrových iniciativ nebo dalším rozvoji iniciativ stávajících Komise proto vybízí členské státy a regiony k užší spolupráci na koncepční úrovni. V této souvislosti bude Komise dále podporovat činnost Evropského sdružení klastrů, aby pomohla zintenzivnit vzájemné učení v oblasti tvorby politik, výměnu osvědčených postupů a zkušeností a společné vytváření společných praktických nástrojů, což přispěje k vytváření lepších a účinnějších klastrových politik v EU[24].

K odstranění praktických překážek bránících užší spolupráci v oblasti klastrové politiky je možné rovněž využít evropského seskupení pro územní spolupráci[25], což je právní nástroj vytvořený v rámci politiky soudržnosti, primárně určený k řízení programů politiky soudržnosti. Zároveň Komise vyzývá členské státy a regiony, aby při vytváření klastrových

---

21 Sdělení „Konkurenceschopnost evropských regionů na základě výzkumu a inovací“, KOM(2007) 474 v konečném znění, viz http://eur-lex.europa.eu/ LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0474:FIN:EN:PDF.

22 Viz stanovisko Výboru regionů o klastrech a klastrové politice, přijaté na jeho 75. plenárním zasedání dne 19. června 2008 CdR 70/2008 rev.1 EN/o (ECOS-IV-024).

23 Viz doprovodný pracovní dokument útvarů Komise o klastrech, SEK(2008) 2637.

24 Rada uvítala „iniciativu Komise týkající se Evropského sdružení skupin/klastrů (European Cluster Alliance), zaměřenou na podněcování praktické spolupráce mezi regionálními správami“ a vyzvala v této souvislosti Komisi, aby připravila „analýzu způsobů podpory nadnárodního rozměru skupin/klastrů“. Znění závěrů zasedání Rady ze dne 4. prosince 2006 (ve složení pro konkurenceschopnost) je k dispozici na adrese: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf.

25 Viz nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006, Úř. věst. L 210, 31.7.2006, s. 19, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/newregl0713_en.htm.

programů lépe využívaly příležitostí, které jim nabízí jednotný trh, například širším využíváním inovačních poukázek k nákupu podpůrných služeb přes hranice.

Aby Komise více pomohla členským státům s formováním strategičtější vize k dosažení kritického množství a excelence světové úrovně, zřídí v rámci rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace Evropskou skupinu pro klastrovou politiku[26], která se bude zabývat výměnou poznatků o klastrových politikách, s cílem zjistit, jak by bylo možné členským státům účinněji pomáhat při podporování vzniku více klastrů světové úrovně.

3.2. Podpora nadnárodní spolupráce mezi klastry

Navzdory úsilí vyvíjenému při posilování jednotného trhu nemohou klastry v EU spoléhat pouze na přirozené tendence k seskupování, aby přilákaly talent a jiné přínosy podobně jako například klastry v USA. Klastry v EU mohou některé z těchto nevýhod vyrovnat tím, že budou vytvářet silnější vazby s jinými klastry, které nabízejí doplňkové přínosy. Vytváření vazeb mezi klastry je rovněž důležitější v důsledku změn v globálním ekonomickém prostředí. S postupující internacionalizací činností podniků je potřeba, aby byly internacionalizovány rovněž klastrové iniciativy a organizace, které jim poskytují podporu.

Přestože si klastrové podniky a klastrové organizace navzájem konkurují, zejména ty, které působí ve stejném odvětví činností, existuje mnoho důvodů opravňujících současně ke konkurenčnímu chování i spolupráci. Prostřednictvím nadnárodní klastrové spolupráce na úrovni podniků může být dále zvyšována excelence klastrů. Spolupráce může zahrnovat výměnu poznatků a informací o trhu, výměnu kvalifikovaných pracovníků, sdílení přístupu k výzkumným a zkušebním zařízením a vývoj nových a lepších služeb pro podniky v klastrech, což přispěje k vytváření společného Evropského výzkumného a inovačního prostoru. Předpokladem vzniku a růstu klastrů světové úrovně je připravenost evropských podniků spolupracovat s prvotřídními znalostními středisky v Evropě i jinde. Tato připravenost je rovněž nezbytná k udržení konkurenceschopnosti v podnikatelském prostředí, které získává stále globálnější charakter. Klastrová spolupráce může dále přispívat k úspěšnému provádění společných vizí strategických plánů výzkumu, které vypracovávají evropské technologické platformy[27].

Příští generace klastrových iniciativ Společenství, jmenovitě v rámci Europe INNOVA, Regionů znalostí a stávajícího cíle politiky soudržnosti „Evropská územní spolupráce“[28], posílí vzájemně se doplňujícím způsobem klastrovou spolupráci v EU a přispěje k vytvoření více klastrů světové úrovně v Evropě, a to zejména v oblastech s vysokým inovačním potenciálem, jako jsou například oblasti podporované v rámci iniciativy rozhodujících trhů[29], a v dalších oblastech, například v námořním odvětví[30]. Úspěšné a vhodné nástroje vytvářené a

---

26 Viz rozhodnutí Komise K(2008) 6091.

27 Další informace jsou k dispozici na adrese: http://cordis.europa.eu/technology-platforms/home_en.html.

28 Cíl „Evropská územní spolupráce“ posiluje a nahrazuje bývalou iniciativu Společenství Interreg. Je zaměřen na integrovaný územní rozvoj, meziregionální spolupráci a výměnu osvědčených postupů a byla posílena jeho orientace na inovace. Na období 2007–2013 byly v EU-27 na inovace vyčleněny 2 miliardy EUR, přičemž sem patří i činnosti, které jsou vyvíjeny mezi jednotlivými klastry a které zahrnují několik regionů.

29 Sdělení Komise „Iniciativa rozhodujících trhů pro Evropu“, KOM(2007) 860 v konečném znění, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/enterprise/leadmarket/leadmarket.htm.

30 Komise v rámci integrované námořní politiky („modrá kniha“), KOM(2007) 575, 10.10.2007, oznámila svůj záměr podporovat kontakty mezi námořními klastry (seskupeními).

zkoušené v rámci těchto nových klastrových partnerství budou v co nejširší míře začleněny a zapracovány do nové sítě Enterprise Europe Network[31].

Evropský rok tvořivosti a inovace 2009 je vhodnou příležitostí k podpoře otevřenosti klastrů vůči výzkumným ústavům a mezinárodním partnerům za hranicemi. Komise bude společně s vnitrostátními nebo regionálními partnery v členských státech podporovat pořádání evropských týdnů inovací k propagaci přínosů přeshraničních vazeb mezi vědou a průmyslem v souvislosti s klastry.

3.3. Podpora excelence klastrových organizací

Klastrové iniciativy jsou stále ve větší míře řízeny specializovanými institucemi označovanými jako klastrové organizace, které mají různou formu od neziskových organizací přes veřejné instituce až po podniky. Aby podniky a jiné inovační zúčastněné strany zapojené do klastrů ze své klastrové organizace získaly maximální užitek, potřebují efektivní, profesionální a vhodné podpůrné služby. Doposud však není odpovídajícím způsobem uznávána odbornost a způsobilost manažerů klastrů. Efektivní a profesionální klastrové organizace mají zásadní význam pro zvyšování kvality podpůrných služeb podnikům a pro zajišťování udržitelnosti klastrových iniciativ.

Z toho důvodu by řízení klastrů mělo být uznáno jako nová odborná kvalifikace, která vyžaduje kvalitní standardy a profesionalitu, aby podnikům a institucím působícím společně v klastrech byly služby poskytovány efektivně a aby bylo možné plně využívat přínosů plynoucích ze vztahů mezi univerzitami, průmyslem a státní správou. Tyto snahy, které jsou již v některých regionech EU vyvíjeny, Komise podporuje.

V této souvislosti zahájí Komise v rámci rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace evropskou pilotní iniciativu pro excelenci klastrových organizací, která manažerům klastrů nabídne specifické vzdělávací programy a intenzivnější spolupráci. Pokud se tato iniciativa ukáže úspěšnou, mohla by nakonec vést k vytvoření udržitelného neziskového evropského sdružení manažerů klastrů, které bude rozvíjet a dále udržovat evropskou značku kvality pro klastrové organizace špičkové úrovně na základě modelu excelence Evropské nadace pro řízení kvality (EFQM)[32]. Taková evropská značka pro klastry by mohla klastrovým organizacím pomáhat získávat další soukromé i veřejné finanční prostředky, zviditelňovat je a zlepšovat jejich uznávání ve světě.

3.4. Zlepšování začleňování inovačních malých a středních podniků do klastrů

Klastry nabízejí malým a středním podnikům příznivé prostředí pro inovace a rozvoj vazeb s velkými společnostmi a mezinárodními partnery. Zároveň platí, že klastrům sice přináší výhody přítomnost velkých mezinárodních společností, avšak začleňování dynamických a inovačních malých a středních podniků do klastrů významnou měrou přispívá ke zvyšování úrovně excelence a inovací klastrů. Tvůrci politik by proto při vytváření klastrových politik měli brát ohled na vysoký potenciál malých a středních podniků.

---

31 Další informace o Enterprise Europe Network jsou k dispozici na adrese: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm.

32 Podrobné informace o modelu EFQM jsou k dispozici na adrese: http://www.efqm.org/.

Klastrové organizace nabízejí širokou škálu podpůrných služeb podnikům – zejména malým a středním podnikům – upravených na míru, které velice účinně doplňují stávající formy podpory malých a středních podniků. Mezi tyto služby patří usnadňování spolupráce mezi malými a středními podniky a většími společnostmi a výzkumnými ústavy, podpora práv duševního vlastnictví a přenosu technologií[33] a podpora činnosti týkající se internacionalizace.

Organizace European Cluster Observatory bude malým a středním podnikům pomáhat při začleňování do klastrů tím, že bude poskytovat doplňkové informace o službách nabízených v rámci klastrových iniciativ, které mohou využít podniky a investoři při hledání investičních lokalit a strategických partnerů v EU.

Dále budou lepší, na míru upravené podpůrné služby pro malé a střední podniky nabízené nebo zprostředkovávané klastrovými organizacemi rozvíjeny jako pilotní projekty a zkoušeny v rámci iniciativy Europe INNOVA a v případě jejich úspěšnosti budou následně ve velkém měřítku šířeny na úrovni EU prostřednictvím Evropského sdružení klastrů a sítě Enterprise Europe Network. To by mělo vést k posílení efektivity a účinků programů na podporu inovací v členských státech a zároveň ke snížení zátěže pro malé a střední podniky.

Síť Enterprise Europe Network bude rovněž vyzvána, aby v roce 2009 uspořádala v úzké spolupráci s klastrovými organizacemi informační kampaň o inovacích, v jejímž rámci budou podnikatelské kruhy, především inovační malé a střední podniky, informovány o stávajících podpůrných mechanismech, a to zejména pro předávání znalostí a internacionalizaci.

ZÁVĚRY

Klastry hrají důležitou úlohu při podpoře konkurenceschopnosti, inovací a vytváření pracovních míst v EU. K plnému využití přínosů klastrů by však nyní EU měla poskytovat členským státům a regionům intenzivnější pomoc s cílem podporovat excelenci na všech úrovních a měla by na celém svém území podněcovat spolupráci v úsilí o více klastrů světové úrovně.

Klastry by měly být otevřené, flexibilní a atraktivní pro nejlepší talenty a odborníky na celém světě. Úsilí na úrovni regionů, členských států a EU by mělo přispívat k vytváření užších a účinnějších vazeb mezi klastry a vztahů s předními výzkumnými ústavy v Evropě i jinde. Zároveň se klastrové organizace vyzývají ke zdokonalování svých podpůrných služeb a k lepšímu začleňování inovačních malých a středních podniků do klastrů.

Cílem tohoto sdělení je přispět k vytvoření účinnějšího rámce pro podporu klastrů v EU.

---

[33] U těchto služeb by mělo být zohledněno nedávno přijaté doporučení Komise o řízení duševního vlastnictví při činnostech předávání znalostí a o kodexu správné praxe pro univerzity a jiné veřejné výzkumné organizace, K(2008) 1329, 10.4.2008.

<u>Příloha:</u> Koncepční program na podporu klastrů světové úrovně v EU

Komise:

- **bude podporovat úsilí členských států a regionů o zlepšování jejich klastrových politik, zejména poskytováním objektivních informací o klastrech a klastrových politikách a usnadňováním výměny poznatků v oblasti tvorby politik v rámci EU,**

- **bude zajišťovat lepší provázanost a doplňkovost mezi jednotlivými nástroji Společenství na podporu klastrů, plně v souladu se zásadou subsidiarity,**

- **zřídí evropskou skupinu pro klastrovou politiku, která bude Komisi a členským státům poskytovat poradenství ohledně možných strategických směrů pro vznik a růst klastrů světové úrovně v Evropě,**

- **bude podporovat rozvoj společného Evropského výzkumného a inovačního prostoru tím, že bude usnadňovat praktickou nadnárodní spolupráci mezi klastry,**

- **zahájí evropskou pilotní iniciativu pro excelenci klastrových organizací,**

- **bude zlepšovat informace o inovačních podpůrných službách, které malým a středním podnikům nabízejí klastrové organizace v Evropě, zejména prostřednictvím organizace European Cluster Observatory a sítě Enterprise Europe Network,**

- **bude v rámci programu pro konkurenceschopnost a inovace podporovat rozvoj nových nebo lepších nástrojů pro snadnější zapojení malých a středních podniků do inovačních klastrů,**

a vyzývá členské státy, aby:

- **své klastrové politiky plně začlenily do pilíře konkurenceschopnosti národních programů reforem, s ohledem na rozměr EU, a aby o nich podávaly zprávy,**

- **účinněji podporovaly zapojení malých a středních podniků do klastrů tím, že budou dále uskutečňovat doporučení uvedená v iniciativě na podporu malých a středních podniků („Small Business Act“),**

- **intenzivněji usilovaly o lepší součinnost a doplňkovost mezi jednotlivými politikami, programy a iniciativami v oblasti klastrové politiky.**